

BAKOM FASADEN: MÖJLIGGÖRAREN

Hon har hjälpt kriminella byggare att slipa till en fin fasad – samtidigt som hon fått lönebidrag av Arbetsförmedlingen. Den 61-åriga kvinnan fortsätter att bistå ryska, brottsliga upplägg och åker inte fast. "Hon är smart", säger en person som följt kvinnan.

TEXT: Johan Fyrk

KVINNAN

SOM GÖR BROTTEN MÖJLIGA

Möjliggörare. Så benämns ofta de personer som med hjälp av språkkunskaper, god kännedom om skattesystem och bolagsregler administrerar kriminella nätverk.

En av möjliggörarna kan vi kalla Anna Sergeeva. Byggnadsarbetaren får först information om den 61-åriga kvinnan vid en facklig förhandling, där hon företräder ett företag inom bygg. Företaget har skattekulder på 420 000 kronor, skuldkrav och flera arbetare som säger att de blivit lurade på lönen.

Snickaren Denis från Odessa i Ukraina, är en av dem. Denis fick förra året jobb på företaget tillsammans med en ukrainsk kollega och de båda lovades arbetsvisum. Men när duon under sommaren bland annat byggde ett båthus dröjde lönen och några visum syntes inte till. Under löften om att pengarna snart skulle komma byggde de vidare, svart. Pengarna kom aldrig och duon sa till slut upp sig, med sammanlagda lönekrav på runt 100 000 kronor.

– Jag och min fru tvingades ösa ur våra gamla besparingar. Att äta och bo här i Sverige är så dyrt, säger Denis.

För att få sina pengar kontaktade Denis och kollegan sitt fackförbund, SAC, som inledde förhandlingar med företaget. Men

på ett möte förklarade bolagets ombud Anna Sergeeva att Denis och hans kollega aldrig hade jobbat för bolaget – och att chefen som anställt dem inte hade något med företaget att göra.

Denis, som deltog i mötet via länk, blev chockad av hennes påstående.

– Hon uppträdde väldigt fräckt, säger han och förklarar att det finns dokument som visar motsatsen.

Byggnadsarbetaren får se snickarnas tidrapporter, med företagets logga och chefens namn, och sms-konversationer de haft med chefen. Men trots att även Anna Sergeeva fick ta del av bevisen höll hon sin linje: Snickarna och chefen hade inte med företaget att göra.

– Det var ett samvetslöst men ganska listigt försvar. Genom att förneka uppenbara saker tvingade hon oss att driva det här i domstol, vilket tar mycket längre tid. Då kan de till exempel hinna tömma bolaget, säger Emil Boss på Stockholm LS/SAC, som förhandlade för de två ukrainska snickarna.

När vi tittar närmare på Anna Sergeeva ser vi att hon inte bara är ombud för det skuldsatta företaget. 61-åringen, som föddes i en mindre ort i Ryssland i det forna Sovjetunionen och invandrade till Sverige 1989, står skreven i en lägenhet i en förort utanför Stockholm. Inneboende hos henne står en 38-årig lettisk man, som sitter

Människor som behöver en postadress skrivs på kvinnans hemadress. Det berättar en person nära en utredning om ett upplägg där Sergeeva funnits med.

»HON ÄR VÄLDIGT VÅGAD. IBLAND FATTAR JAG INTE HUR HON LYCKAS KOMMA UN DAN, MEN HON ÄR SMART.«

... med språket och reglerna

Rysktalande, spånsktalande eller polsktalande kriminella behöver hjälp med att hantera svensk juridik och svenska skattesystem. Här dyker den kunniga, skrupelfria och flerspråkiga möjliggöraren upp, översätter svenska regler och visar hur man ska dölja svartarbete.

... med facket

Möjliggörarna ser till att skriva hångavtal med Byggnads, så att svartjobbarna lättare kommer in på storbyggen. När underbetalda arbetare sedan klagar och facket kopplas in, dyker möjliggöraren upp och förhandlar, ofta för att förhåla processen.

Så hjälper möjliggörarna kriminella ...

... med målvakter

Att använda hemlösa personer från öst, skriva dem på svenska adresser och låta dem ta smällen som "företagsägare" är ett klassiskt sätt att komma undan för de kriminella inom bygg. En möjliggörare placerar målvakterna i styrelser och protesterar när myndigheterna vill skriva dem som utflyttade.

... med adresser

Möjliggöraren har koll på så kallade skräpadresser, där de kriminella kan skriva målvakter och kriminella företag.

... med siffrorna

En svart och en vit bokföring behövs för att hålla svartjobbarna nöjda och myndigheterna borta. En möjliggörare hjälper ofta till att skapa ett system med bluffakturor för att dölja fusket, samtidigt som den ser till att det svarsta upplägget pågår vid sidan av.

➤ i byggbolagets styrelse. 38-åringen sitter också i styrelsen för ett annat bolag som enligt Skatteverkets beslut ägnat sig åt svartjobb.

Kvinnans adress verkar användas flitigt i kriminella upplägg.

– Människor som behöver en postadress skrivs där, säger en person nära en utredning om ett upplägg där Sergeeva funnits med.

Vi kan se att det sammanlagt har stått nio personer med östeuropeiskt klingande namn på hennes adress och åtta av dem har varit företagsägare.

Anna Sergeeva är en smärt kvinna med kortklippt, färgat hår och eleganta affärskläder. Hon säger i förhör att hon är högskoleutbildad inom ekonomi – men verkar kunna betydligt mer än så. Sergeeva agerar juridiskt ombud för mängder av företag och personer som misstänks för ekonomisk brottslighet. Hon dyker även upp i domar och rättshandlingar, där hon ser ut att fylla andra funktioner och bistå vid upplägg med rysktalande brottslingar.

I ett fall från 2016 skötte hon bokföringen åt ett filialbolag som köpte in cigaretter för 56 miljoner kronor från en fabrik i Polen. Företaget försökte undkomma punktskatten för cigaretterna med hjälp av ett upplägg med en falsk grossist. Men utredarna kom de kriminella på spåren.

Rätten skriver om ett ”brottsligt upp-

lägg i syfte att undandra staten punktskatten för cigaretterna. Tingsrätten kan inte dra någon annan slutsats än att detta måste ha varit syftet med filialens verksamhet redan från början.”

Den 49-årige, rysktalande man som stod bakom företaget dömdes till fängelse i tre år. Anna Sergeeva var fåordig i förhören och blev inte straffad. Hon säger att hon inte vet vem som skötte bokföringen och minns inte vem som lämnade in den.

Hon minns inte heller om hon träffat företrädaren för ett av bolagen som köpte cigaretterna. Det är konstigt, eftersom både cigarettköparen och den dömde 49-åringen stått skriven som inneboende hos Anna Sergeeva.

Johanna Skinnari, utredare på Brottsförebyggande rådet, förklarar att möjliggörare som Anna Sergeeva är mycket viktiga för de kriminella och därför kan få bra betalt.

– Man ska inte underskatta de här personerna. De behövs, eftersom det ofta är formaliagrejer, eller när pappersspåren blir rättvisande, som gör att man faller ut för granskning, säger hon.

I en stor svartjobbshärva som uppbyggades 2017 hade Sergeeva flera viktiga roller.

Hon var anställd som ekonom och administratör – där hon under mer än ett år fick uppemot 400 000 kronor i lönebidrag från Arbetsförmedlingen – och deklarerade åt ett bolag som på papperet drevs av tre utländska kvinnor. Enligt Skatteverkets utredningar framgår att kvinnorna med stor sannolikhet var mål-vakter och att deras företag ägnade sig åt att tvätta över fem miljoner kronor till bolag som anlitate svart arbetskraft.

I förhör svarade Anna Sergeeva mycket diffust på frågorna om det pengatvättande företaget, trots att hon själv jobbat där:

● Hon visste inte vilken verksamhet bolaget sysslade med.

- Hon saknade telefonnummer till bolagsmännen.
- Hon visste inte vem som hade skött hennes löneutbetalningar.
- Hon visste inte om det funnits andra anställda i företaget.

Sergeeva sa först att hon fått anställningen via en annons, ändrade sig sedan och sa att hon fått det via tips från Arbetsförmedlingen. Men i själva verket jobbade hon redan som deklara-tionsombud för bolaget innan hon anställdes som ekonom.

Och 61-åringens roll i härvan är ännu större. Hon var även ombud för ett av de byggföretag som fick 1,6 miljoner kronor tvättade via bluffbolaget, för att ordna svart arbetskraft till fasadrenovering.

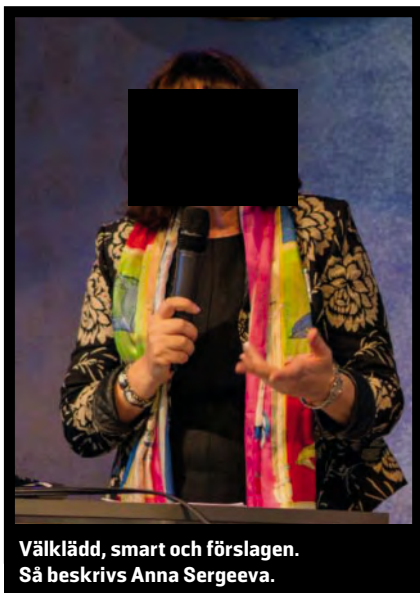
Att Anna Sergeeva svarade undvikande i förhören ligger helt i linje med hur bra möjliggörare ska fungera.

Johanna Skinnari, Brå.

»DE SKA HA EN KÄNSLA FÖR VILKEN INFORMATION DE KAN GE OCH VILKEN DE SKA UNDANHÅLLA«

Välklädd, smart och förslagen.
Så beskrivs Anna Sergeeva.

➤ – De här personerna ska vara lojala mot arbetsgivaren när myndigheterna knackar på. De ska ha en känsla för vilken information de kan ge och vilken de ska undanhålla, säger Johanna Skinnari, Brå.

Personer med god insikt i utredningar där Anna Sergeeva förekommer vittnar om att hon gång på gång används av kriminella.

– Hon möjliggör för penningtvätt, skattebrott, svart arbetskraft och människoexploatering. Det är många människor som inte kan svenska som hon hjälper, säger en person nära en utredning med koppling till Anna Sergeeva.

Så varför behövs hon?

– Hon är bra på det svenska skattesystemet. Hon kan svenska och ryska och hjälper de kriminella med sin kunskap.

Och hon verkar veta hur man inte åker fast?

– Ja. Hon är väldigt vågad. Ibland fattar jag inte hur hon lyckas komma undan, men hon är smart.

Ju mer vi letar i Anna Sergeevas närhet, desto fler skumma affärer hittar vi: miljonfyllande byggbolag som hon hjälper, hyresavtal för målvakter som hon skriver under, poster i suspekta bolag, bokföring som inte stämmer med verkligheten och papper som försvinner.

Och så Anna Sergeevas 62-årige man, som hon tidigare lett ett misstänkt fifflande bolag med, ett företag som gått i konkurs med skatteskulder.

Ingen öppnade dörren när Byggnadsarbetaren försökte få kontakt.

För tillfället står mannen åtalad för grov ekonomisk brottslighet. Mannen har stått bakom ett resebolag som enligt Ekobrottsmyndigheten ägnat sig åt penningtvätt och struntat i att bokföra affärer för 13 miljoner kronor. Sergeevas man riskerar därför ett fängelsestraff på flera år.

Anna Sergeeva är inte åtalad, men har starka kopplingar till bolaget. Hon har haft fullmakt att hantera bolagets bankkonto och har skött bokföringen åt ett falskt faktureringsföretag som fört över 520 000 kronor till mannens resebolag.

När vi ringer upp Anna Sergeeva, svarar hon med lätt rysk brytning och låter först väldigt förvånad:

Vi skriver en artikel om dig, att du hjälper kriminella, och har pratat med personer som anser att du gör det.

– Jaha, förlåt men det är en överraskning för mig.

Men vi kan se att du sköter bokföring åt företag som man ser har haft kriminell verksamhet och företräder kriminella företag.

– Jag tror att du är fel ute, för jag jobbar

med normala människor och kollar aldrig deras kriminella register. Det är helt normala företag.

Utredarna tycker inte att de är normala. Hur ser du själv på din roll?

– Jag känner inte några kriminella personer över huvud taget, okej? Jag är inte insatt i vad utredarna tror.

Om vi till exempel tittar på personer på din adress, så har de varit skrivna på företag som ägnat sig åt ekonomisk brottslighet.

– Återigen, jag känner inga kriminella personer över huvud taget och frågar aldrig folk om de är kriminella när jag träffar dem. Så vi avbryter här.

Innan vi hinner föreslå ett möte eller ställa fler frågor lägger Anna Sergeeva på luren och svarar inte på våra meddelanden och telefonsamtal.

Ingen öppnar när vi knackar på hennes dörr och när vi letar efter spår på nätet är det enda vi hittar en gammal bild när Anna Sergeeva deltar i en konferens för en intresseförening. 61-åringen är nästan osynlig – förutom i vår stora hög av rättsdokument. ○

Experten Jerzy Sarnecki: DÄRFÖR GÅR KVINNAN FRI

Enligt kriminologen Jerzy Sarnecki borde möjliggörare som Anna Sergeeva stoppas i mycket större utsträckning. – Här tycker jag att polisen ofta prioriterar fel, säger han.

Anna Sergeeva möjliggör på olika sätt för rysktalande brottslingar inom bygg. När Byggnadsarbetaren berättar om det vi upptäckt kring 61-åringen för Jerzy Sarnecki, professor i allmän kriminologi på Stockholms universitet, hittar han genast olika straffbara beteenden.

– Att medverka i falsk bokföring är en brottslig handling, att ljuga om att människor bor hos sig är ju brott och att låta folk bo i sin fastighet är åtminstone ett beteende som är förenat med olika typer av sanktioner. Att ta emot svartas pengar, vilket hon garanterat gör enligt

det du berättar, är skattebrott, säger Jerzy Sarnecki.

Så varför kan Anna Sergeeva och andra möjliggörare fortsätta verka?

– Problemet är att de rättsvårdande myndigheterna ofta är ute efter snabba avgöranden. De har begränsade resurser och inte tillgång till den expertis som kan behövas i ett sådant här sammanhang. Då går de på dem som begår de mest flagranta brotten, för där är bevisläget enklare.

Jerzy Sarnecki anser att det är mycket viktigt att stoppa möjliggörarna.

– När man kommer åt dem kan man förstöra hela nätverket. Inte för evigt, för de hittar ju någon annan som gör jobbet, säger Sarnecki.

Sarnecki talar om vikten att skapa bekymmer för de kriminella och göra det svårare

att tjäna pengar. Han poängterar att han inte satt sig in i Anna Sergeevas fall, men att personer med hennes funktion måste granskas.

– Om jag vore den relevanta myndigheten skulle jag börja med att titta på vilken skatt hon betalar, vilka inkomster hon har – för det är helt klart att hon har svarta inkomster.

Du anser att den typen av granskningar görs för sällan?

– Det traditionella polisarbetet går ut på att få så många lagförda så fort som möjligt. Om man till exempel skulle ägna mer intresse åt personer som den där kvinnan så skulle man inte få så många månaders fängelse, men kanske hindra brottslig verksamhet i ganska stor omfattning. Där tycker jag att polisen ofta prioriterar fel. ○

Polisen borde lägga mer energi på att stoppa möjliggörarna, anser Jerzy Sarnecki

»NÄR MÅN KOMMER ÅT DEM KAN MAN FÖRSTÖRA HELA NÄTVERKET.«

FOTO: MALIN HOELSTAD / SVD/TT